

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 12.

Stockholm den 24 Mars 1910.

3:e årg.

Prenumerationspris: 1/4 år .. kr. 4: 50 1/2 år .. kr. 2: 50 3/4 .. " 3: 50 1 .. " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. — Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. — Sthlm 1910, F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	---	---	---	---

Nativitet, äktenskapsfrekvens och kvinnlig rösträtt.

H r Lindhagen har fått svar på sin interpellation till statsministern angående i hvad mån utredningen om kvinnans politiska rösträtt fortskrider, och de svenska kvinnorna ha fått veta, att om professor Reuterskiöld när han fått tid att ta reda på saken — när det blir, kan icke statsministern förut säga, eftersom professorn är vetenskapsman och han såsom sådan icke kan föreläggas att vara färdig till någon bestämd dag — skulle komma med nedslående siffror i fråga om nativitet och äktenskapsfrekvens i de länder, där den kvinnliga rösträtten är genomförd, så blir det ingen politisk rösträtt af för de svenska kvinnorna — så vidt som det beror på den nuvarande regeringen. Detta sades visserligen icke alldeles så rent ut, men innebörden af statsministerns yttrande var tvifvelsutän denna.

Den kvinnliga rösträttsfrågan i Sverige är således från denna stund sammankopplad med nativiteten och äktenskapsfrekvensen. Stiga dessa i ett land med kvinnlig rösträtt, så ha vi någon utsikt att få vandra till valurnorna hvar tredje år och nedlägga vår röstsedel; sjunka de återigen, så ser det mörkt ut för oss här hemma.

Det skulle kunna vara åtskilligt att säga om den uppfattning, som ligger bakom detta sammanbindande af en socialekonomisk fråga, som äktenskapsfrekvensen och äfven nativiteten — delvis — är, med den kvinnliga rösträtten. Åtskilligt sades också därom af

hrr Lindhagen och Palmstierna under den debatt som följde på statsministerns besvarande af interpellationen. Det, rent praktiskt taget, omöjliga att genom en utredning påvisa ifall sjunkandet af äktenskapsfrekvensen och nativiteten i ett land skulle i någon mån vara att tillskrifva verkningarna af att kvinnorna fått politiska och sociala intressen torde nog stå så klart för flertalet, att därom ej mycket behöfver ordas; det vansinniga i att i sin helhet peka på dessa fakta såsom bevis mot kvinnornas rösträtt behöfver icke diskuteras. Aunorlunda ställer det sig med den nervösa rädsla hos männen, som ligger bakom det förhållandet, att man kommer att tänka på att sammanföra dessa frågor med hvarandra och som visar i hvilken grad männen frukta, att kvinnornas önskan och fordran på att i yttre afseenden — politiskt och socialt — blifva jämställda med dem själfva, skulle förändra kvinnornas disposition för att följa hvad så gärna generellt betecknas som "kvinnans kallelse". Denna fruktan torde böra göras till föremål för ett grundligare analyserande. I detta sammanhang vilja vi endast, med bestridande af det riktiga i en generalisering som den ofvannämnda och med häfdande af att kvinnan som individ i hvarje enskildt fall har att afgöra öfver hvad som är just hennes lifsuppgift, fastslå, att det ligger något upprörande och förnedrande för kvinnorna i att männen skola anse sig kunna inskränka kvinnornas rätt till själfständighet, fri utveckling och likstäl-

Promenaddräcker och Kappor

Vår stora mellanggenre rekommenderas.
Elegant smak! Solidt arbete! Förmånliga priser!

GUSTAF HOLMBLOMS KAPPAFFÄR, NORRMALMSTORG

lighet med dem af fruktan för att kvinnorna därigenom skulle blifva mindre benägna att uppfylla sina "plikter mot släktet".

Befogenheten för mannen att i detta afseende ställa villkor för beviljandet åt kvinnorna af vissa medborgerliga rättigheter, dem han själf ännu ensam åtnjuter i det af män och kvinnor bestående gemensamma samhället, måste direkt bestridas. Nativitet och äktenskapsfrekvens — om äfven påverkbara af en fortskridande utveckling, som försätter kvinnan, såväl som mannen, på ett helt annat plan än det tidigare, primitiva, där personlighetens uppgifter ännu icke ställde sig splittrande gent emot släktets — kunna och få icke göras bestämmande för kvinnornas ställning såsom fria och själfständiga medborgare.

Och dock är det nu på undersökningen angående det stigande eller sjunkande antalet barnsboröder och giftermål som beviljandet af politiska rättigheter åt Sveriges kvinnor beror. Hvert vi vända oss, stirrar problemet nativitet och äktenskapsfrekvens oss till mötes i samband med vår rösträttsfråga, därmed oupplösligt och outredbart förbundna tack vare statsminister Lindman och professor Reuterskiöld.

Under sådana förhållanden kan det emellertid vara glädjande för oss, att statistiken med full tydlighet ådagalägger att äktenskapsfrekvensen betydligt tilltagit i de länder, där den kvinnliga rösträtten varit längst införd, nämligen Nya Zeeland och Syd-Australien, samt att nativiteten, som tretton år innan den kvinnliga rösträtten tillämpats i Nya Zeeland, börjat sjunka, sedan 1897 nu åter är i stigande. Att nativiteten i Frankrike, där kvinnorörelsen sannerligen icke vunnit någon terräng att tala om, står lägst i Europa, kan icke vidare beröra oss, ehuru statsministern, i ett samband som står utom all logik, omnämmt detta som ett afskräckande exempel.

Kombinationen: nativitet — äktenskapsfrekvens — kvinnlig rösträtt är emellertid i ett afseende snillrik nog. För erhållandet af tillnärmelsevis användbart material för utredningen bör densamma helst fortsättas genom generationer. Att riktigt räkna ut det orsaksammanhanget kan icke gå med det första; så enkelt gjordt lär det ej heller vara, naturligtvis bör det ske proportionellt. Och innan därmed hinner bli färdigt, ha statsminister Lindman, professor Reuterskiöld och vi alla, som nu fundera öfver detta mystiska kausalitetsförhållande, haft god tid att samlas till våra fäder.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarataga allas intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Vår första kvinnliga stadsfullmäktige.

Vid förrättadt val i Stockholms 4:de krets har fröken Gertrud Månsson blifvit vald till stadsfullmäktig; bland de i kretsen valda fullmäktige erhöi hon den 5:te platsen. Fröken Månsson var uppförd i andra rummet på Arbetarepartiets lista.

GERTRUD MÅNSSON.

Född 1866 och sedan 14 år tillbaka bosatt i Gustaf Vasa församling i Stockholm har fröken Månsson redan sedan ganska länge fäst uppmärksamheten vid sig genom sina insikter i och intressen för vissa grenar af den kommunala förvaltningen. Hon blef sålunda 1906 invald som suppleant i styrelsen för fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå och är sedan i föl suppleant i förtroenderådet för Stockholms stads upplysnings- och understödsbyråer för tuberkulossjuka. Hon är äfven ledamot af Gustaf Vasa församlings fattigvårdsstyrelse.

Hvem eller hvilka vi vid sidan af fröken Månsson få hälsa såsom Stockholms kvinnliga stadsfullmäktige är, när detta skrives, ännu icke bekant. Vi ha att, med ett djup beklagande af förhållandet, annotera att fru Emilia Broomé, som är i sällsynt grad i besittning af den kapacitet som kräves för det kommunala arbetet, icke blifvit vald. Orsaken ligger i att det parti, De frisinnade, hvars kandidat hon var, underskattat sin styrka, och den plats hon erhållit på partiets lista visade sig vara en icke skyddad. Saken är i högsta grad beklaglig, icke endast därför att kvinnorna i fru Broomé skulle varit företrädde på ett för dem i sällsynt grad hedrande och förtjänstfullt sätt, utan ej minst emedan Stockholms stads kommunalförvaltning genom att hon fallit igenom gått miste om en verkligt betydande kraft.

Utgången af valen i 5:te och 6:te kretsarne är, när detta skrives, ännu icke bekant. De sifferuppgifter från 5:te kretsens redan förrättade val, som hunnit publiceras, tyda emellertid på att ännu en af våra mest dugande kvinnliga krafter icke kommer att få göra sig gällande i det kommunala arbetet, nämligen fröken Kerstin Hesselgren. Med visshet kunna vi emellertid icke nu yttra oss om detta, lika litet som vi som fullt säkert kunna tillkännagifva att d:r Valfrid Palmgren blifvit vald, hvilket dock har stor sannolikhet för sig. Fröken Ida Johanssons kandidatur i 6:te kretsen hör äfven till det mycket osäkra. Kandidaterna i 1:sta, 2:dra och 3:dje kretsarna ha, som redan delgifvits, icke gått in.

Vi ha således att samtidigt med tillkännagifvandet af namnet på Sveriges första kvinnliga stadsfullmäktige, vår första seger på detta område, fastslå, att

Juvel- Guld- & Emalj arbeten
DAVID ANDERSEN & Comp.
Hofjuvelerare.
4 Fredsgatan 4.

Realiseras

Vårvantar, herr och dam, samt skärp långt under inköpspris. Långa handskar samt långa vantar 20 % under de vanliga priserna.

Handskaffären
Norrandsgatan 5.

valet på flera punkter gått kvinnorna emot. Det lär oss åtskilligt, framför allt att kvinnorna på ett helt annat och kraftigare sätt än som nu varit fallet själva måste föra fram sina fordringar.

Statsministerns svar på hr Lindhagens interpellation angående rösträttsutredningen.

Förliden torsdag kom statsministerns med spänning motsedda svar på hr Lindhagens interpellation om det läge, hvori utredningen om kvinnans politiska rösträtt befinner sig. Statsministern erinrade om att den statistiska delen af utredningen redan afslutats, men att utredning nu pågår af grunderna i olika länder för kvinnors politiska rösträtt samt verkningarna däraf. Utredningen bedrefs med all skyndsamhet, men var det dock omöjligt att för närvarande uppgifva, när den kunde blifva färdig.

Hr Lindhagen, som ansåg sig ej fått ett uttömmande svar på sin interpellation, begärde ett direktare preciserande af hvad utredningen nu ginge ut på. Statsministern svarade härtill, att som riksdagen begärt en *allsidig* utredning, hade äfven ansetts nödvändigt att undersöka i hvad förhållande nativitet och äktenskapsfrekvens kunde stå till den kvinnliga rösträttens införande. Detta tillkännagivande framkallade ett skarpt replikerande från hrr Lindhagen och Palmstierna. Den senare fastslog att äktenskapsfrekvensen var en socialekonomisk fråga som icke sammanhänge med politiska förhållanden.

Debatten var stundtals ytterligt upprörd. Utom de ofvan nämnda talarne yttrade sig hrr Pettersson i Södertelge, Branting och Lindqvist.

Jag tackar pilgrimernas land framför allt för dess idealer, för dess begrepp om en högsta lag i samhället, en Guds lag som bör lydast mer än mänskolag, för begrepp om ett mänskovärde högre än gångbar moral, som stadgar den högsta renhet i seder, äfven som mannens mål, och tål inga slappa koncessioner; jag prisar det för dess ädla sinne för kvinnans rätt och utveckling till medborgerligt lif; för dess känsla af *arbetets heder* och alla goda arbetares rätt till hederlig arbetslön; jag tackar det för dess storartade vilja och sträfvande att gifva allt åt alla, för de små nybyggen där den nya världens barn försöka verkliggöra den gudomliga läran om allmänligt broderskap. Man säger, att sådana idealer äro opraktiska. För höga sinnen är ingenting högsint opraktiskt.

Fredrika Bremer (»Hemmen i den nya världen»).

Bidrag till den svenska kvinnans historia.

I rösträttsarbetet möta vi ganska ofta den klingande frasen: »De svenska kvinnorna ha det minsann så bra, mycket bättre än kvinnorna i några andra länder — och därför skola de icke bråka med att få förändringar. Det kan bli sämre än hvad det är. Jag åtminstone har ingenting att klaga öfver.»

Så vittnade också alla små beskedliga enfalder för femtio år sen, och deras öfverlägsna förakt för den emanciperade kvinnan var nog en multipel af deras nutida ättlingars öfverlägsna förakt för de kvinnor, som nu vilja fortsätta på reformernas väg, vissa att det nog kan bli bättre. Hurudan på den tiden den ställning var, under hvilken de stilla i landet resignerade på ett sätt, som var så behagligt för den despoti, som för sin räkning ursurperade det vackra ordet manlighet, belyses ganska förträffligt af följande utdrag ur Agardhs statistik, ett arbete, som utgafs 1852—1863:

»Vi se, att allt, hvad kvinnan i Sverige ärfver, där öfver har hon, så framt hon ej är änka, icke någon dispositionsrätt, och således icke heller någon äganderätt. Låtom oss då fråga huru den svenska kvinnans rätt att med egna krafter och med egen flit förvärfva är beskaffad. Vi skola få se, att hon heller icke här har någon rätt, enär hon med få undantag är utestängd från att idka något annat yrke än att vara tjänstehjon.

I andra länder kan hvarje ogift kvinna begagna sina pengar såsom henne godt synes, lägga dem i hvilket yrke som helst. Hon kan drifva handverk, fabriker, bygga fartyg, t. o. m. äga apotek och drifva det under sin firma, hvilken dock måste skötas af examinerad och ansvarig provisor. Hon är blott underkastad opinionen, hvilken är starkare än all lag, och den håller henne bättre inom de skrankor, som den kvinnliga sedesamheten föreskrifver, än förbud. Man hör icke i andra länder, där kvinnan är ansedd för ett lika förnuftigt väsen som mannen, exempel på att dessa öfverskridas.

I Sverige har den ogifta kvinnan icke rätt att sköta sin egen landtgård, n. b. under sitt eget bestyr. Hon får icke heller drifva någon handel, icke äga och sköta en fabrik, icke ens en spinnfabrik, icke idka salubrygd, icke salubageri, hvilka senare yrken dock alla äro kvinnoyrken. Hvarmed skall hon, om hon ej har tillräckligt arf, då föda sig? Därpå svaras: hon får leja sig ut i tjänst, hon får bjuda ut sig att passa upp alla andra.

Vi säga orätt, att kvinnan ej får idka något yrke. Några få äro henne medgifna, men alla vunna genom kunglig nåd. Vi skola uppräknat dem, ty de äro ej många. Genom kungl. brevet af den 27 oktober 1849 fick kvinnan rättighet att med magistratens tillåtelse sälja smått kram. Genom kungl. brevet af den 1 mars 1834 fick hon rättighet att idka pastejbageri. (Brödbakning var henne en för hög ynnest.) Genom kungl. brevet af den 12 okt. 1839 tilldelades henne den rättigheten att idka nipperhandel (men icke handel med fruntimmersty-

HASSELBACKENS

blandning rekommenderas som ett utmärkt godt delikatesskaffe.

Plantage-Kaffebränneriet,

Humlegårdsgatan 20 - Stockholm.

Rikst. 36 68.

Allm. 54 41.

ger, som hon dock lättast kan både välja och vårda). Genom kungl. brevet af den 13 augusti 1844 erhöi hon rättighet att kringbära och sälja glasarbeten på gator och torg.

Se där den svenska kvinnans rättigheter att försörja sig: sälja smått kram, sälja nipper, kringbära glasarbeten och baka pastejer. Detta är icke satir — det är verklighet.

Däremot har mannen tillägnat sig en mängd kvinnoyrken. Mannen är folkskolelärare äfven för flickor. Han är öfver-barnmorska, och en kvinnlig barnmorska med sin lätta hand får icke bruka instrument vid förlossningar. Mannen är uteslutande läkare, äfven för kvinnor. Han har tillägnat sig alla yrken, som kvinnan lika väl kunde sköta. Han är bokbindare, bokhandlare, hattstoffrare, klädeshandlare, kryddkramhandlare, krämare, lärftshandlare, möbelmakare, handlare, sidenkramhandlare, bagare, bryggare, färgare, handskmakare, hattmakare, kardmakare, målare, skraddare, bundmakare, destillator, tapetmakare, tapetsrare, snörmakare.

Utom alla andra yrken finnes i Sverige 60,000 tjänster förbehållna männen, som lönas af staten och det allmänna, men ingen enda tjänst får förvaltas af kvinnor utom barnmorsketjänsten.

Således äro alla vägar stängda för kvinnan i Sverige att försörja sig med något själfständigt yrke eller ämbete, så att, så framt hennes arf ej är stort nog för att lefva af räntan, måste hon tjäna.

Genom den stora mängd af tjänande kvinnor emot tjänande män gifver man ett kvinnligt tjänstehjon mycket mindre lön än en manlig tjänare och ålägger henne alla de göromål, som mannen ej vill öfvertaga. Den manlige tjänaren är icke uppappare. Han har ett visst uppdrag, en viss befattning; han sköter t. ex. jorden, han fordrar hästarna och gör alla körslor. I några förnäma hus är han taffeltäckare, kammartjänare eller kusk.

Den tjänande kvinnans uppgift däremot är att passa upp alla i huset, springa allas ärenden, och frasen är, då hon städjes, att hon skall göra allt hvad som förekommer. Hon skall städa och elda rummen, släpa vedbördorna uppför alla trappor, koka maten, baka, brygga, laga, lappa, tvätta allas smutsiga linne, därvid stå i det kalla vattnet till knäna, ligga i trasor framstupa och skura golven. Hon skall borsta mannens smutsiga kläder och skodon. När åkerbruksgöromålen förekomma, skickas hon ut på gårdet i hettan — och i flera provinser i blotta linnet — att förrätta lika ansträngande arbeten som mannen. Dessutom skall hon bädda herrarnas, ja själfva drängarnas sängar, föra herrarna till deras sofrum och där spanna alla sina krafter för att som en krökt dynamometer draga af deras stöflar. Slutligen blef det kvinnornas lott i Sverige att på alla värdshus och matställen tjäna såsom odalisker för att locka kunder.

Korteligen: kvinnan i nordn är hushållens lastdjur och männens slafvinna. Vi äro så vana därid, att det ej uppör oss.

Att de flesta af dessa arbeten kunna lika väl förrättas af manliga tjänare, det visar sig på sjön, där poj-

kar och män få förrätta alla dessa göromål: tvätta, skura, diska, koka, bädda sängarna, borsta och — på stora skepp — ge hönsen mat och mjölka korna, och man behöfver blott se en fregatt, där allt är så putsadt och blankt och skuradt, och smaka den välkokta maten för att öfvertyga sig, att mannen har nästan bättre anlag för dylikt än kvinnan.

Vore man rättvis, skulle man åtminstone låta män passa upp män, kvinnor passa upp kvinnor. Vore vi icke förvända genom vanan, skulle vi finna det afskyvärdt, att den svagare kvinnan skulle passa upp den starkare mannen. Vi klandra och söka öfverallt bortskudda styrkans rätt. Men hvad är detta annat än styrkans och våldets rätt?

Lagar borde finnas, som vårdade den värnlösa kvinnans sedesamhet och ställde henne i skydd för förolämpningar och förnedring. Vi hafva i själfva verket några sådana lagar, som straffa missbruket af kvinnans nödställda belägenhet, hvaruti likväl lagarna själfva försatt henne och hvartill lagarna själfva äro skulden".

2:dra Kvartalet.

Våra ärade kvartalsprenumeranter uppmanas vördsammast att snarast möjligt verkställa prenumeration å det inom kort ingående 2:dra kvartalet till undvikande af att afbrott må uppstå i tidningens postbefordring. Tacksamma för det arbete som af Dagnys vänner nedlagts på att sprida densamma, våga vi i detta sammanhang påpeka af hvilken vikt det vore att med det nya kvartalet tillföra tidningen nya prenumeranter. En personlig agitation i detta syfte är det verksammaste af allt. Vi lita tacksamt på att hvar och en af tidningens läsare känner det som en uppgift att särskildt nu vid kvartalsskiftet arbeta för Dagnys vidare spridning.

Sprid Dagny!

Köp Oskummad mjölk direkt

hemsänd i plomberade kärl till 17 öre pr liter.

AKTIEBOLAGET MEJERIET VICTORIA

Riks 770. — Kungl. Hofleverantör — Allm. 69 37.

H. G. Söderbergs Import A.-B.

Skeppsbron 26, Stockholm.

Prima Antracit, Hushållskol, Cokes o. Poley-Briketter.

Rikstel. 575, 59 14, 118 12.

Allm. tel. 12 82, 25 82, 4 51.

SANATOGEN

är rätta vägen till hälsa och välbefinnande för alla — vuxna och barn —, som känna sig sjuka och klena, nervösa, blodfattiga och utan energi, hvilkas arbetskraft är nedsatt genom andlig eller kroppslig öfveranstängning, mattande sjukdomar eller starka sinnesrörelser.

Sanatogen rekommenderas af mer än 12,000 professorer och läkare.

Sanatogen finnes till salu å alla apotek och i drogaffärer i originalpaket å 50, 100 och 250 gram.

Broschyrer gratis och franko från Sanatogens Generalagentur, Stockholm, Kungsgatan 17.

Varning: Använd ej värdelösa efterrapningar!

Fru Anna Branting, Stockholm, skriver: Sanatogen har af mig befunnits vara ett medel att vinna naturlig sömn. Om man tar den föreskrifna dosen strax innan man går till hvila, sover man sedan lika godt som efter ombyte af luft. Och dagen efter mär man utmärkt. Stockholm ²¹/₂ 10.

Anna Branting

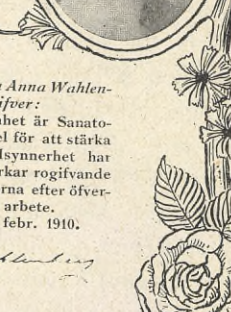
Författarinnan Anna Maria Roos skriver: Efter att under en längre tid ha lidit af öfveranstängning har undertecknad genom en några veckors sanatogenkur erfarit en betydlig förbättring . . . . Den »kraftnäring» som i sanatogenern erbjudes är enligt min öfvertygelse af stort värde för att bota och förebygga detta slags ohälsa. Stockholm, 26 febr.

Anna Maria Roos

Författarinnan Amanda Kerfstedt, Stockholm: Efter att en tid ha använt Sanatogen tycker jag mig ha funnit, att krafterna blifvit märkbart stärkta, att arbetsförmågan ökats och att sömnen förbättrats, hvilket härmed på begäran meddelas. Stockholm den 25 jan. 1910.

Amanda Kerfstedt

Författarinnan Fru Anna Wahlenberg, Stockholm, skriver:

Enligt min erfarenhet är Sanatogen ett utmärkt medel för att stärka en, nedsatt fysik. Isynnerhet har jag märkt att den verkar rogfivande och återställer krafterna efter öfveranstängande andligt arbete. Stockholm den 21 febr. 1910.

Fru Anna Wahlenberg

Författarinnan Emmy Köhler, Stockholm: Att jag, som under lång tid t. f. af svår asthma med åtföljande störd sömn och kraftlöshet efter en kort tids begagnande af Sanatogen — omkr. 14 dagar — känner en märkbar förbättring, särskildt hvad sömn och känslan af höjda krafter angår, hvarför jag efter den erfarenhet, jag hittills gjort, med tacksamhet intygar dess utmärkta egenskaper. Stockholm 28 jan. 1910. *Emmy Köhler*

Emmy Köhler

Skådespelerskan Fröken Frida Falk, Stockholm, skriver: Efter att en längre tid hafva lidit af sömnlöshet, samt förofrigt varit rätt klen har jag börjat använda Sanatogen sedan 2 månader tillbaka, och har jag sedan dess fått igen min sömn, samt känner mig dag för dag mera stärkt, och vill jag därför till det bästa rekommendera detsamma. Stihlm d. ¹/₃ 1910

Frida Falk

Litteratur.

Ernst Ahlgren och Esselde. En brevväxling utgifven af *Sigrid Leijonhufvud*. Wahlström & Widstrand, Stockholm.

Ernst Ahlgren och Esselde. De två namnen på tvenne i väsensart, begåfning och genom yttre lefnadsförhållanden från hvarandra vidt skilda människor. Den ena — författarinnan, för hvilken hennes konst är allt, som i en kväfvande trång omgivning själf måste vinna sig hvar tumsbredd mark, som icke äger något annat än hvad hon ur sitt inre kämpar fram åt sig, den andra — kvinnan med den stora intelligensen och de framsynta vyerna, som i den kulturmiljö där hon lefver finner resonans för sina idéer och syften.

Som de två namnen stå bredvid hvarandra på bokens omslagsblad, så kommo dessa två kvinnor under en period af sitt lif hvarandra nära, sammanförda genom ömsesidig uppskattning och blick för hvarandras betydelse — och dock, under och vid sidan af detta, skilda genom en klyfta, som icke kunde fyllas. Väsensolikheten var för djup. Esseldes harmoniska, under lyckliga förhållanden utvecklade personlighet måste med naturnödvändighet känna främlingskap inför Ernst Ahlgrens om än så rika dock okultiverade konstnärstemperament, och hon å sin sida reagerade med en sorts nästan instinktiv förbittring mot den förfining och "överkultur", som hon mötte hos den förra. Den intellektuella samhörigheten var icke stark nog att slå brygga öfver det olikartade i deras naturers läggning, men den blef dock föreningsbandet dem emellan.

Det var Esselde, som först räckte handen åt den unga författarinnan, där hon gick ensam och ännu föga känd nere i det lilla skånska samhället. Ernst Ahlgrens första novellsamling "Från Skåne" hade kommit ut på sommaren 1884. Friherrinnan Adlersparre, som med uppmärksamhet följde tidens litterära strömningar, hade i detta debutarbete med glädje funnit en ung författare, hvars verklighetsskildring, till motsats mot den gängse riktningens hopplöst gråa pessimism, bars af en stark och sund syn på lifvet. Hon recenserar själf den lilla boken i "Tidskrift för hemmet", och det är till denna recension, hvilken hon skickar Ernst Ahlgren i december 1884, som hon fogar ett bref, hvori hon uttalar "ett hjärtligt personligt tack" till författarinnan, samtidigt som hon framställer en förfrågan om Ernst Ahlgren vill hjälpa henne att göra den sista årgången af "Tidskrift för hemmet" (man stod just då inför omläggningen af denna till tidskriften Dagny), "god och värdefull". Detta första närmande besvaras med en framspringande jublande tacksamhet från Ernst Ahlgrens sida, som i ett längre bref ger den för henne blott till namnet kända Esselde en nog så öppen hjärtig skildring af sig och sina förhållanden. Och därmed är den brevväxling inledd, hvilken genom utgifvarinnans, fröken Sigrid Leijonhufvuds pietetsfulla förmedling nu framlägges för ett läsande publikum och som

utgör ett värdefullt dokument till ett ytterligare belysande af den Victoria Benedictsson, hvilken träder oss till mötes i hennes af Axel Lundegård utgifna självbiografiska anteckningar och bref, på samma gång som den ger oss en bild af friherrinnan Adlersparre som den öfverblickande ledarinnan af kvinnorörelsen, hvilken söker att fördess intressen — här närmast dess litterära organ — draga till sig en af de unga krafter, "hvilka böra utbildas att bära det framtida arbetet", som hon själf uttrycker det.

För Victoria Benedictsson var emellertid af allt det svåraste och omöjligaste att gå i flock, och när hon på Esseldes gästfria inbjudning att komma till henne i Stockholm beger sig dit, till hennes originellt inredda hem uppe på Söders höjder med den underbara utsikten, som Esselde särskildt lockat henne med men som hon föga tyckes uppskatta, är hennes första känsla revolt. Hon hade känt sig på ett helt annat sätt fri inför de förslag och planer Esselde i sina bref under det förflutna året framlagt, äfven om redan därunder vid ett tillfälle hennes ömtåliga själfständighetskänsla blifvit sårad. De bref, där Esselde söker intressera henne för Fredrika-Bremer-Förbundet och dess blifvande organ, tidskriften Dagny, och där hon föreslår henne att bli medarbetare i det nya månadsbladet, hvars uppgift skulle blifva "att försona det bästa af det bestående med det dugliga af det nya — att reformera i st. att revolutionera — att slå den falska frigörelsen med den äkta", hade icke skrämt henne, om de också icke besvarats med någon större entusiasm, men tydligt är att den första direkta kontakten med den af ifver för sin sak besjälade friherrinnan Adlersparre, som med all sin vidsynthet företrädde en bestämd riktning och hade ett "parti" bakom sig, verkade starkt afkylande, för att icke säga direkt motbjudande på Victoria Benedictsson. Den djupa artskillnaden dem emellan framträdde naturligt nog äfven på ett helt annat och skarpare sätt genom den personliga samvaron, och det är ej mera än fjorton dagar som fru Benedictsson stannar i det så gästfritt för henne öppnade hemmet. Lugnet och tystnaden i den aflägsna stadsdelen, som Esselde bjudit på som något särskildt kostbart — som det ju också är för den jäktade storstadsmänniskan — hade icke för henne, landsortsbon, något som helst behag. Af tystnad och stillhet hade hon mer än hon önskade sig i sin undan-gömda vrå nere i Hörby. Dragningen bort och ned till den stora staden, hvars lyktor hon såg glimta i mörkret om kvällarna på andra sidan vattnet, med vimlet på gatorna, med de upplysta butikerna, med teatrar och konserter, blef henne äfven af denna orsak för stark. Det var också, som redan nämnt, inom ganska kort som hon flyttade bort från det lugna hemmet på Söder och ned till en mera central stadsdel.

Hennes stockholmsvistelse blef för öfrigt i mera än ett fall en besvikelse. Men detta faller utanför vår brevväxlings område. Genom den finna vi blott i en biljett till hennes "Kära Tante", att det rörliga lifvet tröttar henne,

illa rustad som hon var att uthärda strapatser, och att hon börjar längta efter sitt stilla, ensamma arbete. Af det bref hon skrifer efter hemkomsten till Hörby framgår emellertid, att hon där ej finner sig i stånd att arbeta. En stor själslig nedslagenhet hade bemäktigat sig henne, och "hela världen ser för mina ögon ut som en enda svart hopplöshet" skrifer hon.

Esselde, som å sin sida väntat sig en helt annan vinning af samvaron med Victoria Benedictsson än hvad som blef resultatet af hennes besök och som framför allt hade tänkt sig att få henne öfver till sina idéer, står emellertid, fri från all småaktighet som hon var, kvar som hennes goda och hjälpsamma vän. Till svar på det af djup nedslagenhet genomandade bref hon erhållit, skrifer hon och erbjuder fru Benedictsson utförandet af ett litterärt arbete, som på en gång skulle ge henne sysselsättning och förskaffa henne en välbehöflig inkomst. Det var det rätta förslaget i den rätta stunden, arbete var det, som kunde hålla Ernst Ahlgren uppe äfven i stunder af djupaste förtviflan.

Med den företagsamma hjälpsamheten mot fru Benedictsson förenade friherrinnan Adlersparre sin kära Dagnys intressen. Det ofvannämnda litterära arbetet, en biografi af Harriet Martineau, skulle i en kortare sammanfattning först publiceras i Dagny, och af ett bref längre fram samma år från Esselde finner man, att det är fråga om ännu något litterärt bidrag af fru Benedictsson för Dagny. "Jag ville så gärna", skrifer Esselde, "att Dagny i sin första årgång finge vara bärare af något af det bästa som lefver inom dig", på hvilket Ernst Ahlgren svarar, att om det var henne möjligt, skulle hon lämna Dagny en novelett, men att hennes produktivitet för närvarande tycktes befinna sig i ett stadium af långvarig torka. I själfva verket hade hon åter genomlett en lång och förtviflad modlöshetens tid.

Emellertid hade Ernst Ahlgren kommit in i en ny period af sitt lif; under långa vistelser i Köpenhamn hade hon där fått nya och starka intressen, som lade helt beslag på henne, och äfven arbetet med hennes sista bok "Fru Marianne" kom korrespondensen med Esselde att aftaga. Men när fru Benedictsson efter en lång tystnad, då från Paris, ånyo skrifer till sin gamla vän, får hon strax till svar ett hjärtligt vänligt bref från sin "tillgifna S. L—d", som uttrycker förhoppningen att möjligen få råka henne till sommaren, då Esselde skulle ned till Helsingborg i sina och Fredrika-Bremer-Förbundets intressen. Af detta möte blef dock intet på grund af vidriga omständigheter å ömse håll. I början på sommaren skickar emellertid Esselde ett skriftligt tack för "Fru Marianne", en god bok, som hon kallar den. Hennes vänliga beröm kunde icke mildra den oläkliga sveda, som en kritik i den danska tidningen "Politiken" tillfogade Ernst Ahlgren. Den "har gjort mig oberäknelig skada", skrifer hon till Axel Lundegård, och i själfva verket slog den ned den rest af själf tillit och kraft att lefva, som hon ännu ägde kvar.

Mellan Esselde och Ernst Ahlgren skulle det, några korta månader innan den sistnämnda gick in i tystnaden,

komma till en direkt sammanstötning, som dock på grund af den äldre kvinnans besinningsfulla lugn och orubbliga vänskap för "sitt litterära fosterbarn", efter några våldsamma själfständighetshäfdande bref från den yngre, skulle sluta med ett sista, "med fullständig sinnesjemvigt" skrifvet bref från Ernst Ahlgren. I detta finnes inga antydningar om "Möllefossen", såsom i ett af de föregående, hon ser framåt, talar om idéen till en roman, som vuxit sig färdig i hennes hufvud. Esselde tyckes icke heller skyndat sig med att besvara detta så lugnande bref. Fyra månader efter hade Ernst Ahlgren själf lagt emellan dem det svalg, som skiljer lefvande och döda.

Esseldes sista bref, skrifvet före Victoria Benedictssons sista, var fyllt af planer för hennes "litterära fosterbarn". Det var svaret på det bref, där Victoria Benedictsson hade talat om "Möllefossen", och utan att vidröra detta — kanske afsiktligt vikande undan för ett förtroende, som just genom sitt brutalt hemska allvar för henne endast blef öfverord, dem hon ville förbigå — ådagalägger dock Esseldes bref med sina mångfaldiga förslag, där hon tänker "båd' hit och dit" för sin "fosterdotter", att hon känner oro för den yngre vännen. Denna fick också sitt snara beriktigande.

För Esselde var Ernst Ahlgrens död ännu länge "ett bittert bedröfligt slut", hvars förklaringsgrunder hon sökte utleta. Ernst Ahlgrens själfbiografiska anteckningar gaf henne slutligt lösningen. Nära som de två kvinnorna stått hvarandra, hade deras väsens motsatser varit så stora, att det behöfdes bikten i ord för att den ena skulle förstå den andra i det för henne djupast afgörande ögonblicket.

Brefväxlingen dem emellan hade icke varit af den art att den slagit bron öfver till förståelse. Af stort intresse är den för oss, emedan den ger oss personligheterna, lefvande och gripbara i sitt förhållande till hvarandra.

E. K—n.

Den egna lilla stugan.

Fröken Brandt!!!

Kontorchefens allra hvassaste röst nådde ertappade Karin Brandts hörselorgan, just som sagda dam höll på att återvända till verkligheten från en liten lustfärd i högre rymder. Verkligheten — det var sifferkolumner, kamratpladder och chefen — de högre rymderna här representerade af en liten grön fläck af fäderneslandet, som kunde kallas den egna torfvan.

Karin Brandts drömmande uppsyn kunde ingalunda tilltala en rättrogen kontorchefs argusögon. Det var med en hel värld af förakt, som han nickade med hufvudet mot henne och mumlade, "hon drömmer naturligtvis om den egna lilla stugan". Medgifvas måste, att hade någon lyssnat, så hade denne någon fått höra från den anklagades bänk ett vanvördigt: "nu slog du allt hufvudet på spiken, min gubbe lilla."

Om något på jorden, näst telefonen förstås, kunde reta gallfeber på chefen, så var det den i och för sig

så oskyldiga satsen: "den egna lilla stugan", notabene kontorsfröknarnas egna lilla stuga, som de, trots Schartau och siffror och ljufligheter, äreförgätet nog, envisades att drömma om.

Drömma om! !

Kontorchefen pustade som ett lokomotiv, när hans tankar någon gång — genom vidriga omständigheter — tvingades fram till det infama ordet: drömma. Som nu genom fröken Brandts själsfrånvaro.

Chefen hade rätt. (Säg mig hvilken chef som inte det har.) Hans oomkullkastliga uppfattning var den, att fruntimmer voro till för att sladdra, dricka kaffe och sköta sitt arbete på lediga stunder. På sista tiden kunde han lägga ännu ett plus till sina bittra erfarenheter. Af 100 fröknar på hans kontor talade de 98 jämt om "den egna stugan", som önskemål, som hot, som opposition mot statens egna, inregistrerade sifferverk. De lokaler, öfver hvilka han härskade, kallades för dammhålor — dock, skurning en gång i månaden och daglig sopning — de kallades för grottekvarnar, fängelse o. d. Och om chefen suckade högt att "otack är världens lön", så visste han den ögonblickliga repliken: "att 100 kr. i månaden, lungsot och blodbrist var kontorets lön". Chefen var en klok man. Han resignerade. Han tänkte att allt har en öfvergång — han hade 20-årig erfarenhet och kände "sitt folk". Nu var det modernt att "vilja ha" en egen liten stuga. Inte en koja och ett hjärta. Hvem frågar efter hjärtan nu för tiden, man vill väl inte vara sentimental heller. En liten stuga var det, som man skulle sköta alldeles ensam — "alldeles ensam" kursiveradt af ett visst skadeglåd, "bräckande" leende. Precis ensam skulle man sköta både stugan och litet jordbruk och höns och bin och getter och allt hvad tänkas kunde, inklusive plöjning och vedhuggning. Se, de 98 hade varit på utställningen och sett de trefliga "egna hemmen", och det föresväfvade dem, att det skulle vara så poetiskt att sitta på sin egen lilla trappa och, visserligen trött af dagens arbete, drömmande betrakta solnedgången.

Det är ej bara det, som fattas dessa 98, att de ej ha en aning om innebörden af detta: "dagens arbete". De älska en oklanderlig frisyra, en chic dräkt. De äro estetiskt intresserade, ty de kunna säga om ett landskap, att det är "som en tafla af Corot", de äro poetiskt intresserade, men deras politik är "den regnbågsfärgade kulturhufvans". De äro religiöst intresserade, ty de "kunna icke tro". De äro husligt intresserade, ty de veta precis "hur det skall smaka". De äro musikaliskt intresserade, ty de "älska" Forsell och Pinet och boston. De äro litterärt intresserade, — visa mig den som säkrare än de kritisera den sista romanen — de äro intresserade af allt, af allt utom af verkligt arbete, utom af verkligheten inom något område. Vid allt deras tal föres ens tanke oreflekteradt till en viss fågel, som också kan prata. Och dessa 98, de tro — sancta simplicitas — att de skola kunna sköta en stuga på landet!

Hur var det? Blir inte pennskaftet ibland tungt i handen? Järnspekt, hacka och spade äro ännu tyngre vapen.

Är det ej rätt besvärligt för de 98 att "bli färdiga" till kl. 9 om hvardagarna och kl. 11 om söndagarna? Pullorna på landet, som ock kallas höns, vilja ha sin frukost precis $\frac{1}{2}$ 7, söndag som hvardag.

Är det ej rätt besvärligt att borsta sina skor efter en stadspromenad. (Om de 98 någonsin gjort det?) Vi skola ej tala om kängor och kjolar "dagen efter" en arbetsdag i regnväder på landet. Så det vill en alldeles särskild syn på tingen till för att se det "poetiska lifvet" i den egna lilla stugan.

Drömmarna på kvällkvisten och förstugkvisten, de bli till en sund sömn utan drömmar, musiken lika med hönsens kackel och grisens grymtande, det litterära representeradt af smörnoteringar, äggpris och "Svensk Höns-tidning", det politiska — förekommande af inbördes krig i hönsgården, och boston — "en annan dans", allt, allt så helt olika än som de 98 tänka sig det. De 98 borde fröjda sig själva och sin chef med att tacksamt förblifva i det "härliga Stockholm", som ändå är som skapat för dem.

Men de två som fattas i 100-talet? De drömma nog också om den egna stugan, men de tala ej om sin dröm, de knoga och arbeta för brinnande lifvet. Den ena är ett landets barn. Hon älskar skogens sus högre än någon musik, hon ser djupt och fint på tillvaron, hon förstår ensamhetens mäktiga språk, hon har energi och arbetsförmåga och åter energi. Hon är chefens "bästa barn" och de 98:s skyddsling, ty hon är "lite landtlig", och de 98 ge henne vinkar i toalettfrågor, vinkar som hon tacksamt tar emot, skickligt döljande ett muntert leende. Hon har kraft och lefnadsmod och glitter och sol i sitt väsende, och det blir renare luft där hon går fram. Hon skall ha stugan och bli en verklig föresyn i det verkliga företaget.

Och den andra? Karin Brandt, hon som drömmer midt på förmiddagen? Hon som talar om "lifs-mål" och lifsintressen", hon som tycker att siffrorna döda hennes själ, fast de föda hennes kropp. Skulle ej stugan döda hennes kropp också? Hon undrar ofta, om hon har mod och kraft att ge sig ut i ödemarken i ett arbete, som kommer ryggen att knaka, och en röst inom henne svarar: "mod men icke kraft". Och lika ofta undrar hon, om hon har mod och kraft att stanna i "den här dammhålan" och i "det här sällskapet", och samma röst svarar: "kraft men icke mod". Då ser Karin Brandt så komiskt tröstlös ut, att "hon som är litet landtlig", gripes af deltagande och hälften allvarligt, hälften skämtsam sagt: "Dröm mitt barn, men bara som sofvande, arbeta mitt barn och lista ut din kallelse. Ty ser du, alla som vilja ha en kallelse få den, och kraft att föra den igenom till på köpet. Men tacka du din lyckliga stjärna, att din kallelse endast i drömmen står till den "egna lilla stugan", ty det är en knogig kallelse, en ovanligt knogig kallelse — som bara passar för en på hundra."

Viola Björk.

Kr. 1.70 pr kg. Kostar Kraftigt och synnerligen godt rostadt Kaffe hos
Ahlberg & Johansson

11 Biblioteksg., vid Stureplan. Filial i Lidingö Villastad.

MÄLARBADET

11 Handverkaregatan 11.

BAD-TVÄTT- och STRYKINRÄTTNING

I:a klass i alla afseenden.

OBS! Simundervisning f. damer och herrar

R. T. 38 14 — 38 15

A. T. 93 43 — 93 44.

Odla läkeörter!

Hvad stort sker, sker tyst, heter det. På länge har ingenting förspotts "i medicinalväxtodlingsfrågan". I en liten broschyr med denna titel visar sig just nu emellertid resultatet af det ofabrutna arbete i tysthet, som af den farmaceutiska föreningen igångsatts för att föra denna fråga framåt. Här föreligger resultatet af den hösten 1907 tillsatta kommitténs utredning "af årliga åtgången af inhemska medicinalväxter för rikets samtliga apotek". Ehuru ett märkbart intresse för saken glädjande nog gjort sig gällande under de sista åren, visa dock de statistiska tabellerna oförtydligt huru mycket som ännu återstår för att åt inhemska odlare och samlare bevara en så naturlig inkomstkälla samt för att af den årliga nationalförlusten på detta konto (öfver 62,000 kr.) kunna skapa en direkt nationalvinst.

Af den lilla historik, som inleder utredningen, framgår att medeltidens munkar hade mera öppen blick för denna fråga än vi. I början af 1700-talet gjordes äfven ofantligt mycket för att höja allmogens intresse för läkeörterna. Linné hade 1741 utgifvit en uppsats om de inhemska medicinalväxterna, och man hade på högsta ort sin uppmärksamhet fäst vid sakens vikt. "Det var", berättas det, "icke sällsynt att ortsmyndigheterna, då apoteksprivilegier beviljades, kostnadsfritt upplåto jord till plantering af medicinalväxter." Dessutom skulle "apotekarne tillhållas" att icke importera sådana örter som växa i Sverige, och 1747 hemställer medicinalstyrelsen till och med "huruvida icke den kunde ihågkommas med någon belöning, som kan uppvisa i sin trädgård någon större kvantitet af dylika örter, såsom lavendel, fenkol, rosmarin, scordium eller fläderträ." Vidare förordades af medicinalstyrelsen utsändandet af skickliga botanister för att på olika orter "undervisa allmogen om de nyttiga örternas handterande och tillvaratagande." En synnerligt välbetänkt åtgärd, som äfven i vår tid borde förordas! Ty beror icke i de flesta fall "den svenska slöhet och oföretagsamhet" man klagat äfven på okunnighet?

Kan det redan för den i botaniken oinvidge vara svårt att igenkänna den rätta örten, så beror icke mindre på dess rätta behandling. Genom oaktsamhet vid torkningen göres ju den svenska drogen mindrevärdig än den utländska och gifvetvis betalas den då sämre eller finner rentaf icke köpare.

Det är väl ett det sorgligaste fattigdomsbevis för vårt bärrika land, att af den beräknade årliga omsättningen af blåbär kommer 80 % från utlandet mot 20 % från Sverige. För svensk fläder och svensk kamomilla, som växa i hvarje dikesren och i de flesta fall öfverträffa utländsk vara, betalas här i landet endast halva priset. Och icke blott läkeörter, äfven helt vanliga kryddväxter kosta oss årligen i import onödiga summor. Se här endast ett par exempel: kummin, 23,891 kr., fenkol 49,246 kr., senap 30,868 kr., koriander 3,700 kr. o. s. v.

Om det på 1700-talet genom ofvan omtalade omvårdnad lefvande intresset för "kryddträdgården" något in

på 1800-talet så småningom slappnade af, ligger det alltför nära till hands att finna orsaken därtill i den af broschyren påpekade inkonsekvensen hos apotekarne att betala utländsk droghandel ända till tre-dubbelt det pris de erbjuda enskild odlare eller samlare. Kan någon undra på om man allmänt förlorade all håg för en gren af agrikultur, som gaf så klen vinst, om den gaf någon alls.

Då kommitterade ställa i säker utsikt att deras utredning "kommer att föranleda åtgärders vidtagande för mera rationell insamling och odling af medicinalväxter i vårt land", hvori som väntas kan främst måste ingå en maning till apotekarna att bättre beakta de inhemska intressena, låter detta förmoda att ljusare tider nu randas för alla de mindre jordägare, som vilja ägna tid och intresse åt denna nyttiga odling. Och det skall här ännu en gång betonas, hvad som redan påpekats i artikeln "Lite botanik", N:r 43 af Dagny för år 1908, hur synnerligen lämplig denna sysselsättning vore för kvinnor på landet.

S—d Pl—n.

Svensk fest i Paris.

Den franska föreningen "La Française's" svenska sektion firade den 7 mars i föreningens klubblokal en svensk fest, som blef en lysande framgång från början till slut. Det torde kanske vara af nöje för Dagnys läsare att få en kort redogörelse för densamma.

En festklädd skara damer och herrar rörde sig i de dagen till ära med blomster och girlander prydda samlingsrummen, och en förväntansfull spänning på hvad komma skulle härskade. Vid kommittébordet, klädt i de svenska färgerna, intogs hedersplatsen af grevinnan Gyldenstolpe, ordförande i den svenska sektionen, till höger om henne såg man hertiginnan de Rohan, "présidente d'honneur" för "La Française", till vänster fru Berencreutz, v. ordförande i svenska sektionen, vidare vid samma bord, fru Bernadinni-Sjoestedt, den kända författarinnan af bl. a. "Pages suédoises", B:nne Michaud, en af aftonens talarinnor, svenske ministern m. fl.

M:me Misme, redaktör för föreningens tidning, bröt tystnaden — som visserligen ett lifligt samtal och slamret af tekoppar länge hindrat att existera — med att hälsa gästerna välkomna. Hon öfverlämnade ordet till B:nne Michaud, som höll ett högstämmt och medryckande anförande eller snarare loftal öfver Sverige och synnerligast öfver den svenska kvinnans förtjänster inom som utom sitt lands gränser.

Härpå svarade grevinnan Gyldenstolpe med ett formfulländadt och hjärtligt tack och uttryckte samtidigt sin förhoppning om att svenska sektionen skall kunna fylla sin uppgift vid denna internationella härd och alltså blifva en välsignelsebringande länk mellan fransk och svensk kultur.

En musikalisk afdelning vidtog nu och några svenska sånger (en provisorisk öfversättning fanns att tillgå) föredrogos med mycken talang af fröknarna Lisa af Klint och Berta Goldenson. Därefter följde fiolspel med pianoackompagnemang af herrarna Ekegårdh och Melchers. Programmet, synnerligen artistiskt teckadt af skulptrisen fru Frumeri och fru Berencreutz, som såldes till förmån för de af öfversvämningen drabbade i Paris, upptog till sist

som aftonens "clou": "Några ord öfver Selma Lagerlöf" af M:me Bernadinii-Sjøestedt. Sällsynt lifligt framhöll talarinnan Selma Lagerlöfs betydelse, och med sin egen djupa beundran för vår framstående författarinna inspirerade hon med sitt tal de närvarande till samma känslor.

Exempla non probant, sed illustrant — och därför be styrkte M:me Jules Martin den föregående talarinnans ord genom att deklamera ett stycke ur "Kristuslegender".

Paris 11. 3. 10.

Elsa G. Nordin.

Notiser.

Statsunderstöd åt Rimforsa landthushållningsskola. Det åt Fredrika-Bremer-Förbundets landthushållningsskola vid Rimforsa äskade anslaget å 6,000 kr., hvilket af utskottet nedprutat till 4,000 kr., har af riksdagen beviljats till det begärda högre beloppet.

Den i högsta grad beklagliga olyckshändelse, som inträffade natten till sistlidne lördag, då skolans hufvudbyggnad i grund brann ned, gör att skolan i alldeles särskild grad nu är beroende af statsbidraget. Ehuru byggnaden var brandförsäkrad, torde dock förlusterna vara kännbara. Förråder af spannmål m. m. gingo förlorade. De flesta af eleverna förlorade hela sin utrustning.

Nykterhetsrörelsen och rösträttsrörelsen. Med anledning af E. W.—ns insändare i föregående veckas nummer af vår tidning har från en af de kommitterade för festen för fru Ann Margret Holmgren å Grand Hotell i Stockholm lämnats det meddelandet, att denna lokal, hvilken ansågs bäst ägnad att utgöra en värdig ram för den hyllning, som L. K. P. R. önskade göra så anslående som möjligt, icke kan få hyras med mindre än att spritvaror serveras. Detta hindrade emellertid icke, att de alkoholfria drycker, såsom rosenhäger, pomril m. fl., som vid sidan af dessa förekommo, af ett stort antal festdeltagare föredrogos.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundets Linköpingskrets afhöll den 14 mars sitt årsmöte å flickelementarskolan Linköping, under fröken Ada Arwedsons ordförandeskap.

Af årsberättelsen framgick att förbundskretsen äfven under det gångna året fortsatt sin verksamhet för unga arbetande kvinnor (klubben A. T.), i det den tvänne aftnar i veckan samlat dem till arbete, läsning, sång och lekar. Genom enskild persons frikostighet hade det blifvit möjligt att upptaga äfven trädgårdsarbete på programmet. För klubbens räkning hade förhyrts två lotter i koloniträdgården, och dessa parceller ha fördelats bland 14 klubbmedlemmar, som själfva fått plantera och beså samt skörda dem.

Boklånen i klubb-biblioteket ha uppgått till ej mindre än 476. Utom särskilda fester, lekafstnar och söndags-samkväm ha 67 klubbafstnar hållits. Klubbens medlemsantal var på hösten uppe i 67, mot 40 under vårterminen, och sedan klubbens början äro i densammas matrikel antecknade 146 medlemmar.

Intresset för klubben har varit stort såväl bland klubbmedlemmarne som bland deras föräldrar och målsmän,

och dess ledare ha fått röna många uttryck af tacksamhet.

Inom kretsen funnos vid årets slut 57 förbunds- och 113 kretsmedlemmar.

Till medlemmar i förbundskretsens styrelse omvaldes grefvinnan A. Douglas, friherrinnan L. Palmqvist, fröken A. Arwedson, fru M. Tollin, fru A. Holmer och fröken J. Wallerstedt samt nyvaldes överstinnan Blomstedt. Att representera kretsen vid förbundsmötet i Stockholm utsågs fröken Arwedson med fröken Wallerstedt som suppleant. Till revisorer omvaldes fröken Anna Wiklund och fröken Hanna Nordgren med fruarna E. Svahn och E. Nordström som suppleanter.

Innan årsmötet tog sin början höll fröken Gertrud Adelborg ett med stort intresse åhörtdt fördrag om uppfostran.

Efter föredraget utförde en flickskolekör några sångnummer, och fröken Arwedson uttalade ett tack till föredragshållerskan.

Karlstads F. K. P. R. höll måndagen den 7 mars sitt årsmöte under mycket stor tillslutning af medlemmar, bland dem många nya. Till styrelse omvaldes fruarna Gerda Hellberg och Greta Gullström, fröknarna Anna Widmark och Ragnhild Dyhlén samt nyvaldes fru Helfrid Severin efter fröken Signe Palmér, som lämnar Karlstad. Till suppleanter i styrelsen omvaldes fröken Anna Jansson och fru Ellen Bure, till revisorer och deras suppleanter fröken Hilda Allert och fru Gerda Melin samt fröknarna Josephine Ekstam och Gertrud Mæchel. Af årsberättelsen framgick att föreningen under år 1909 anordnat ett offentligt föredrag om "Kvinnornas kommunalpolitiska uppgifter" (fru J. Velander), ett halfoffentligt om "Den nya rösträtten och det nya valsättet" (redaktör M. Hellberg) och en diskussionsafton om "Förbudet mot kvinnors industriella nattarbete", (inledd af fröken Palmér). Dessutom har ordf. vid ett sammanträde föredragit i öfversättning Mrs Chapman Catt's stora tal vid Londonkongressen 1909. Af de många utmärkta agitations- och upplysningsskrifter, som Landsföreningen utgifvit under 1909 har Karlstadsföreningen inköpt och spridit stora mängder. — Ordf. redogjorde därefter för Centralstyrelsemötet i Jönköping, hvarpå mötet afslutades med "Du gamla, du fria", unisont sjungen.

Efter själfva sammanträdet kvarstannade så godt som alla de närvarande till gemensam supé. Efter kaffet följde sång, musik, humoristisk uppläsning, en munter svängom och allra sist en taktfast gånglåt, hvarpå de närvarande skildes åt i gladaste stämning.

Stockholms F. K. P. R. höll sistlidne tisdag sitt årsmöte i K. F. U. K:s lokal, Brunngatan 3. Fröken Signe Bergman lämnade därvid meddelanden från Centralstyrelsemötet i Jönköping och fru Ellen Hagen höll föredrag öfver den internationella rösträttsrörelsens betydelse å propos kongressen i Stockholm 1911. Tidningens pressläggning hindrar oss att närmare redogöra för mötets förhandlingar, till hvilka vi återkomma i nästa veckas nummer.

Våra ärade läsare

uppmanas vördsamt att ifrigt verka för DAGNYS spridning genom värfvande af nya prenumeranter.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halft priset eller 7½ öre pr mm.)

EXAMINERAD sjukgymnast (30-årig) med vana i sjukvård och dessutom i ett hems skötande önskar plats nu genast. Goda betyg och ref. finnas. Svar till »Präst-dotter våren 1910», Kiosken, Viktoriagatan, Göteborg.

En 22 års examinerad småskole-lärarinna

söker plats i familj eller skola. Svar till »Redbar», Annonkontoret Svea, Norrköping.

EN FLICKA af god familj önskar plats i Göteborg eller dess närhet till 1 maj, i enklare hem där husmoder saknas och helst där barn finnes. Är kunnig i sömnad, enklare matlagning, samt för öfrigt i alla husliga sysslor. Svar till »A. L. 28», Annonbyrå, Ö. Larmgatan 1, Göteborg.

BILDAD, något musikalisk 19 års skånska, från godt hem önskar mot fritt vivre plats som hjälp och sällskap i god och treflig familj. Helst å större egendom i mellersta Sverige. Svar till »Huslig och ordningsfull», Malmö p. r.

Ung flicka

önskar plats i finare familj som betalande elev. Svar till »Maj 1910», Bångbro f. v. b.

LANDTBRUKAREDOTTER önskar plats den 1 april eller 1 maj i bättre familj, helst prästfamilj i södra Sverige, att gå frun tillhanda och få inhämta kännedom i matlagning samt andra hushållsbestyr. Sökanden är villig deltaga i alla förekommande göromål. Svar till »Familjemedlem», Åhus p. r.

Ung bättre flicka

som genomgått Nya Hushållsskolan (Cronius, Sthlm) och är något kunnig i sömnad samt handarbete önskar plats i familj eller dyl. Svar till »Villig», Hallsberg p. r.

En ung flicka

önskar komma i bättre familj, är villig att deltaga i alla inom hus förekommande göromål. Fritt vivre önskas. Svar till »Ung flicka», Grafvarne.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

LÄMPLIG plats önskas nu genast af bättre flicka. Är hemmastadd i ett ordnad hems förekommande göromål, villig vara i jungfruns ställe. Vid lön fästes mindre afseende, men önskvärdt är att få ägna en tid åt sig själf. Svar märkt »God plats och hem», emot ses tacksamt under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm.

ANSPRÅKSLÖS, bildad, musikalisk flicka af god familj önskar plats att bli till verklig hjälp och sällskap. Van vid alla inom ett hem förekommande göromål. Kunnig i finare handarbete och något sömnad. Är villig biträda med skrifgöromål. Svar märkt »Våren 1910», Eskilstuna p. r.

EN ENKEL bättre flicka, 25 år, frisk och stark önskar plats, helst i prästfamilj. Är van vid husliga sysslor. De bästa rek. finnes. Svar till »A. J.», Gefle p. r.

Bättre flicka

född skånska, 20 år, söker plats som fruns hjälp och sällskap i aktningvärdt hem. Närmare genom kamrer N. Nilsson, 4:de Långgatan 4, Göteborg.

LÄRARINNA med flerårig praktik vid skola och i familj önskar till hösten plats. Talar flytande tyska. Goda betyg och rekom. Svar till »A. R. N.», Malmö p. r.

LÄRARINNA, undervisningsvan, anspråkslös, önskar plats att läsa med yngre elever. Kan undervisa äldre i språk. Svar till »S. E.», Jönköping p. r.

ENKEL, elementarbildad flicka önskar plats i fam., kunnig i handarbete, sömnad, stenografi, maskinskrifning. Villig deltaga i hvarje handa göromål. Rek. från förut innehafda platser. Svar till »F.» Jönköping p. r.

BILDAD, något musikalisk 19 års skånska från godt hem önskar mot fritt vivre plats som hjälp och sällskap i god och treflig familj. Helst å större egendom i mellersta Sverige. Svar till »Huslig och ordningsfull», Malmö p. r.

PLATS i god familj önskas till den 24 april af bättre huslig flicka, kunnig i matlagning, bakning, syltning samt alla i ett hem förekommande göromål, har genomgått hushållsskola. Tacksam för svar »Huslig 25 år», Lund p. r.

LEDIGA PLATSER.

Vid Landskrona Elementarläroverk för flickor

äro från och med nästa termin trenne ordinarie lärarinnebefattning lediga.

En ämneslärarinneplats i *kristendom* (skolans alla klasser), *historia*, (de högre klasserna) och *modersmål* (mellanstadiet). Högre kompetens erforderlig. Lön enligt lag. Pensionsbidrag.

En lärarinneplats i *huslig ekonomi* (tjänstgöring 3 förmiddagar i veckan). Lön 600 kronor. Tillfälle till extra arbete.

En lärarinneplats vid småskolan (alla ämnen). Begynnelselönen 900 kronor. Pensionsbidrag.

Ansökningar insändas före den 10 april 1910.

STYRELSEN.

S. D. S. 3751

Vid Linköpings Elementarläroverk för flickor

skall med nästa läsårs början en ny lärarinneplats inrättas med undervisningsskyldighet i *kristendom*, *svenska* och *naturkunnighet* såväl på mellanstadiet som på det högre. Kompetens: Att vid tillträdet af platsen hafva aflagt Högre lärarinneexamen eller äga däremot svarande kompetens.

Lönegrader enligt Kungl. Maj:ts resolution af 29 okt. 1909. Skolan erlägger pensionsafgiften och utbetalar $\frac{3}{4}$ af lönen vid af läkarebetyg styrkt sjukdom. Ansökningar ställda till styrelsen åtföljda af prästbetyg och läkarebetyg insändas före den 15 april till *Föreståndarinnan*.

Vid Visby högre flickskola

är en lärarinneplats ledig, att tillträdas höstterminen 1910, med undervisningsskyldighet (full tjänstgöring) i *kristendom* på högre stadiet, samt svenska, biologi och tyska på lägre eller mellanstadiet. Kompetens: afgangsexamen från Högre lärarinneseminarier eller läroverk med samma kompetens. Aflöning i enlighet med bestämmelserna i kungl. kungörelsen d. 29 okt. 1909.

Ansökningar, åtföljda af kompetens- och läkarebetyg, böra insändas inom denna månads utgång, under adress landskamreraren O. Melin. Visby den 4 mars 1910.

STYRELSEN.

Lärarinnebefattning

vid *Varbergs 8-klassiga Elementarläroverk* för flickor är från och med instundande hösttermin ledig för en lärarinna med högre kompetens. Undervisningsämnen: *kristendom* och *svenska* (i högsta klasserna) samt *historia*. Lön enligt lag och sex månaders ömsesidig uppsägelse. Till styrelsen ställd ansökan åtföljd af vederbörliga handlingar (äfvén präst- och läkarebetyg) insändes senast den 9 april 1910 till dess ordförande, komminister N. Kull. Varberg den 14 mars 1910.

Vid Trollhättans samskola

6-klassig och med realskoleexamensrätt, finnas till hösten två platser lediga, en för manlig, en för kvinnlig lärare: endera platsen, hvilken som helst, med matematik, den andra med tyska (och engelska) till huvudämne. Lön för manlig sökande med full formell kompetens 2000 kr., för kvinnlig sökande i förhållande till meriterna, i alla händelser ej understigande lönebestämmelserna i K. kungörelsen af d. 29 okt. 1909. Ansöknings- och kompetenshandlingar (incl. friskbetyg) samt uppgift på samtliga ämnen (äfvén öfningsämnen), hvari sökanden kan meddela undervisning, torde före d. 15 april insändas till Trollhättans samskolas styrelse under adr. Rektor J. Wallinder Trollhättan. *Styrelsen*

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,
54 Drottninggatan.

Billigt! Billigt!

Filtdukar, Schaggdular, Trädgardiener. Boj billigt. Foderdomestik från 18 öre mtr. Rulltråd 95 öre duss. Gardinstufvar, Allmogedukar, Gardiner, Bordvaxduk, Filtar, Bolsterväf, Hellylle cheviot god kval. 130 cm., 2:50 pr mtr. Bomullstyger m. m. Allt säljes mycket billigt.

Slumplagret
MÄSTERSAMUELSGATAN 51, 11. Stockholm.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

4¹ | 0
2 | 0

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Parfymner.

Stort och rikhaltigt lager af de utsökt finaste parfymner från de förnämsta utländska firmor, finare och enklare tvålar, kammar, borstar samt finare toalettartiklar. Order till landsorten mot efterkraf.

A. V. Nording,
11 Biblioteksgatan 11
63 Drottninggatan 63

Kursen i Sjukgymnastik, Massage och Friskgymnastik

vid Sydsvenska Gymnastikinstitutet
börjar 10 Sept. Medför samma kompetens som Gymn. Centralinstituttets 2-åriga kurs för kvinnliga elever. Prospekt genom
Kapten J. Thulin, Lund.

Fem praktiska äfventyrsböcker för barn och ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illustrationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af Marie Louise Charles G. Gordons lif och stordåd, ise Gagner, 304 sidor, 33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från
Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

DALA-NATIONAL-MAGASINET

25 BIRJER-JARLSGATAN 25

INGÅNG FRÅN BRUNNSGATAN. Innehafvare: Fru Anna Lönnberg från Rättvik. Alla slags Nationaldräkter och Konstväfnader, passande till väggbonader m. m. Konstsmiden, Smycken, Trä- och Näfverarbeten, allt fullkomligt äkta. Leksandluftvor, vacker, praktisk hufvudbonad för damer. -----
Prisbelönt på Norrköpings utställning. — Kappor och Promenaddräkter förfärdigas efter beställning, välgjordt arbete, billiga priser.
ALLM. TEL. 168 30. ----- GÖR ETT BESÖK!

Lektioner i Linnésömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)
Praktisk metod, utan träckling. Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR,

Sibylleg, 36. Hörnet af Karlavägen.
R. T. 35 30. A. T. 210 04.

Största fabrik i Skandinavien för Damhårarbeten.

Färdiga arbeten i tusental, prima svenska hår i äkta naturfärger.

Herr o. Fru E. Malmberg.
58 Klarabergsgatan 58.

Begär priskurant

innan snörlif köpes, från Franska Snörlifssömmetiet, Norrmalmstorg 1, 1. tr.
STOCKHOLM.

ROSABRIN

är ett absolut säkert medel mot röd näsa.
Bruksanvisning medf. Endast hos fru
HOLMIN. Lästmakaregatan 8, i p.
STOCKHOLM.

FRU E. HOLMIN, Lästmakaregatan 8, n. b.

Hygienisk ansiktsbehandling. Vibrationsmassage & Elektricitet. Manicure. Fotbehandling. Handbad för kyllda händer.
Tel. Brunk 31 99.

Kurs i Klädsömnad

och Linnésömnad. Lotten Dahlström, Artillerig. 24. Medlem af Fredr. Bremerförbundet. Prospekt på begäran.

7 meter mörkblå Damcheviot tjock stark vintervara 70 cm bred äfvén i svart, grå, brun eller röd färg till 4,20. Blustyg 2,5 met. prima velourflanell, 70 cm. bred i 100-tals vackra mönster, som vanligen kostar 75 öre m. erhålles till 1 kr., 10 bitar 9,80. Tillskrif Otto Oskarson, Gamla Kungsholmsbrogatan 23 A., Stockholm.

Gynna
Dagnys annonsörer!

Sprid Dagny!

Gratis och franko
erhålles

Vängåfvans Tidning
om namn och adress sändes till
Vängåfvän
Vasagatan 15—17 . . . Stockholm.
Åberopa denna tidning!

Edvin Bergs Förgylleriaffär

— Etablerad 1891 —
rekommenderas värdsamt.

OBS.! Gamla möbler renoveras och förgyllas.
45 Nybrogatan 45.

Tandläkare Judit Tillman

Drottningg. 58. Allm. Tel. 44 92. (44 31).
Hvard.: 1/2, 12—2 och 1/2, 6—1, 7 e. m.
Andra tider enl. öfverenskommelse.

Tandläkare

GERDA ISBERG

Götgatan 3. A. T. 306 11 (304 40).
Mottag. 10—3. Andra tider efter öfverenskommelse.

TILL SVERIGES KVINNOR.

DRICKER NI KAFFE?

En onödig fråga menar Ni. Då en annan fråga. Dricker Ni Karlbergs Specialblandning å 1,60 pr kg? I annat fall bör Ni från i dag börja med detta kaffe, ty på samma gång det är billigt är det af synnerligen god kvalitet. Gör ett försök. Ni blir nöjd.

Kaffet sändes till landsorten mot efterkraf eller postförskott.

K. W. Karlberg, Kontors- och Postadress Idungatan 5.
Butiker: Mästersamuelsg. 11, Döbelnsg. 44, Norrtullsg. 24,
STOCKHOLM.

KLIPP ANNONSEN!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

- Nativitet, äktenskapsfrekvens och kvinnlig rösträtt.
- Vår första kvinnliga stadsfullmäktige.
- Statsministerns svar på hr Lindhagens interpellation angående rösträttsutredningen.
- Bidrag till den svenska kvinnans historia.
- Ernst Ahlgren och Esselde. En brefväxling utgifven af Sigrd Leijonhufvud. Rec. af E. K—n.
- Den egna lilla stugan. Af Viola Björk.
- Odla läkeörter! Af S—d Pl—n.
- Svensk fest i Paris. Af Elsa G. Nordin.
- Notiser.
- Föreningsmeddelanden.

Prenumeratión å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.